

Smaastykker og Oversigter.

1.

Skiftet efter Tordenskiold.

Nogle Bemærkninger i Anledning af denne Sags Behandling i
Olav Bergersen: Viceadmiral Tordenskiold.

Af T. A. Topsøe-Jensen.

Kaptain Bergersen omtaler i sit ovennævnte Værk den Langsomhed, hvormed Tordenskiolds Bo behandlede af Skifteretten, og den for denne Ret beskæmmende Omstændighed, at der ved Indbrud i Skifteretten blev stjaalet et ret betydeligt kontant Beløb af Boets Midler. Hvad Langsomheden ved Boets Behandling angaar, maa man dog ikke lade ude af Betragtning, at det var et ualmindeligt indviklet Bo at opgøre, da dette ikke kunde ske, førend Prisepengenes Beregning var endelig afsluttet, alle Skibsregnskaber, der berørte Boet, reviderede og deciderede, og før talrige Processer, hvortil Skiftet gav Anledning, var afsluttede.

Foruden over ovenstaaende anker Forfatteren særlig over: 1) at Tordenskiolds Prisepenge »for det første blev reduceret med over 10,000 Rdl.«, 2) at der ved Kongl. Resolution i 1729 blev taget Bestemmelse om, at de af Fjenden sænkede Skibe ikke maatte medtages ved Beregning af Prisepenge, hvilket fik en stor Betydning for Tordenskiolds Prisepenge for det marstrandiske Bytte, og 3) over den rent ud utrolige Smaalighed, hvormed Revisionen behandlede Tordenskiolds Regnskaber.

Jeg skal her ganske objektivt, og saa godt det kan lade sig gøre paa en begrænset Plads, søge at udrede Hovedlinierne i Rettens Behandling af Tordenskiolds Mellemværende med den Kongl. Kasse og skal derved søge at belyse de ovennævnte Ankepunkter.

Inden jeg gaar over til denne Behandling, maa jeg dog forudskikke nogle Bemærkninger.

Tordenskiold brugte i de sidste Aar af sit Liv mange Penge, dels til privat Brug (Husførelse m. m.), dels til sine Handelsforetagender og til at hjælpe andre med Laan og Gave samt

endelig til den forestaaende Udenlandsrejse. Han modtog derfor — hvad der var en særlig Begunstigelse — forskudsvis Prisepenge, ligesom han ogsaa i Stedet for disse lod sig udlægge Skibe og Ladninger, og endelig købte han paa Priseauktionerne adskillige Varer. Disse Ladninger eller Varer betalte han undertiden kontant, og undertiden lod han Betalingen henstaa til den endelige Opgørelse af Prisepengene, som han jo desværre ikke kom til at opleve.

Da Boet naturligvis var meget interesseret i at faa en Opgørelse af Tordenskiolds Mellemværende med den Kongl. Kasse, anmodede det Admiralitetet om en saadan. Dette imødekom Ønsket ved en Skrivelse af 6. Marts 1724¹ til Søetatens Generalkommissariat, hvori det gjorde opmærksom paa, at en endelig Opgørelse paa det Tidspunkt ikke kunde gives, blandt andet fordi Priseregnskaber for de i Norge behandlede Prisesager endnu ikke var indsendte af Jonas Barth, men at man mente, at Tordenskiold forskudsvis havde oppebaaret mere i Prisepenge m. m., end der tilkom ham, hvilket fremgik af den med Skrivelsen fulgte *Ungefehrlig Overslag paa hvad Prisepenge afd. Viceadmiral Tordenskiold skulle tilkomme og hvad han derimod formenes at have oppebaaret og maa decourteres.*

Da dette Overslag har Betydning for Belysning af de førnævnte »over 10,000 Rdl.« og hele Sagens Behandling, skal jeg af dette gengive en forkortet Extrakt.

Tordenskiold tilgode af	Derimod nydt og maa afdrages
1. Smakken Johannes 183 Rdl. 86 β Galiøth NobisKrug og St. Peter 2046 Rdl. 87 β (Den sidste Post er betalt 1720, om den første er betalt, vides intet i Admiralitetet).	1. Paa denne Post af- gaar for de tvende Galiøther til Kam- merherre Gabel, un- der hvis Kommando de er tagne . . . . . 204 Rdl.
2. Af en Hukkert taget under Kullen . . . . . 100 Rdl. Af en Hukkert taget under Kongsbach . . . 108 — Af en Hukkert kaldet Lykkens Post . . . . . 90 —	2. Efter Walters Beret- ning har Torden- skiold modtaget de- res fulde Værdi 1348 Rdl., der maa derfor afgives, hvad han har nydt udover sin egen Andel . . . . . 1045 —
3. Af 9 Fartøjer, som han i 1717 tog paa Viigsiden . . . . . c. 1000 —	3. Derimod solgt en Ga- liot til Hr. Tomæsen i Drammen for . . . . 1200 —
Summa 1298 Rdl.	Summa 2449 Rdl.

¹ Adm.'s Kopibog 1724.

Skulde have tilgode	Derimod nydt og maa afdrages
Overført.... 1624 Rdl.	Overført.... 6379 Rdl.
	denskiold at decourtere ..... 305 —
	Endvidere har han modtaget af Ladrningen 48 Tdr. Allun beregnet til ..... 480 —
7. For Smakken de Vreede..... 132 —	
8. Af en paa Viig Siden 1719 tagen Eberhard Galley ..... 84 —	8. Heraf alt udbetalt 866 Rdl. og skal alt-saa decourteres .... 782 —
	Desuden købt paa Auctionen for ..... 1156 —
	som Adm. ikke ved om er betalt.
9. Af det Marstrandske og Elfborgske Bytte tilkommer ham..... 7084 —	9. Paa dette har han faaet i Betaling Fregat Elizabeth Galley taxeret for ..... 4315 —
	og dens Ladning ansat til ..... 5204 —
10. For Krudtskibet Junge Jan, hvoraf hans Andel er 3504 Rdl. kan ham intet anføres, da samme 1720 er ham assigneret og betalt	10. Fra denne Post bør efter Adm.'s Resolution afgaa til Maanedsløjtnant P. Willer, som paa Gottenborg Revier tog Skibet $\frac{1}{10}$ Del af 4de Parten som udgør . 389 —
8924 Rdl.	
Har saaledes oppebaaret mere end ham tilkommer ..... 10087 Rdl.	
Summa 19011 Rdl.	19011 Rdl.

Oversigten, der kun handler om Priser for Aarene 1717—19, er kun omtrentlig, og Admiralitetet har ganske naturlig ved denne foreløbige Opgørelse søgt at være paa den sikre Side.

Denne Oversigt blev nu af Søetatens Generalkommissariat tilstillet Sø-Etats Fiskalen, for at denne kunde varetage Statens Interesse under Skiftebehandlingen. Fiskalen lagde Overslaget til Grund for sit Indlæg i Skifteretten, der efter en ret udførlig Procedure afgav sin Kendelse den 12. November 1727¹.

Kendelsen gennemgaar Oversigten Punkt for Punkt, idet der dog endnu er tilkommet en som Pkt. 11 angivet Prise.

¹ Findes i Mappen med Bilagene til Sterfboet.

Jeg skal ikke komme ind paa Skifterettens udførlige Præmisses, men nøjes med Konklusionerne, idet Nummerordenen er den samme som i Overslaget.

Prisens Nr. og Navn	Skifterettens Decision
1. Smakken Johannes m. fl.	Gabels Fordring henvises til privat Søgmaal.
2. Kullen, Fortuna og Lykkens Post.	Sterfboet frifindes for Fiskalens Tiltale.
3. De 9 paa Viigsiden tagne Priser.	Denne Post udsættes til nærmere Undersøgelse paa begge Sider, saaledes at de i Sterfboet til Udgift beregnede 1200 Rdl. indtil videre have sit forblivende.
4. Skibet de Lindeboom.	1ste Post. 260 Rdl. Ved Højesteretsdom af 20. Novbr. 1726 er Tordenskiold frifundet for Neuspitzers Tiltale, og Tordenskiold er altsaa rette Opbringer. 2den Post. 170 Ruller Sejldug. I Følge ovennævnte Højesteretsdom tilkommer der yderligere Sterfboet 576 Rdl. 78 $\frac{1}{2}$ i Prisepenge for Sejlduget. 3die Post. Angaaende Utfall's øvrige Fordring paa 1850 Rdl. er Tordenskiold ved fornævnte Højesteretsdom aldeles frikendt.
5. Skibet Betty Galley.	4de Post. Kapt. Saur's Fordring afvises, og han henvises til privat Søgmaal.
6. Skibet Engel Michael.	Boet frikendes for Fiskalens Tiltale.
7. Smakken de Vreede.	Boet frikendes for Fiskalens Tiltale.
8. Eberhard Galley.	Intet at bemærke.
9. Det Marstrand-Elfborgske Bytte.	Auktionspengene 1156 Rdl. er ikke indbetalt og skal altsaa decourteres. Først eragter Retten, at Fregatten Elisabeth Galley vil være at anse for en Købmandsfregat. Om Vurdering af Skibet til 4315 Rdl. er ingen Disput. Ved Kongl. Reskript til Admiralitetet af 18. September 1719 er »Skib og Ladning allernaadigst forundt Viceadmiral Tordenskiold saaledes at dens fulde Beløb skulde hannem udi hans tilgodehavende Prise Penge vorde decourterede«. Ladningen var vurderet til 5204 Rdl. Tordenskiold angiver, at den paa Grund af Ødelæggelse af Søvand kun var 3762 Rdl. værd. Uagtet Retten mener, at Tordenskiold burde have ladet Ladningen omvurdere, udtaler den dog, at hans Opgivelse og Toldsedlerne skal lægges til Grund for Vurderingen af Ladningen, hvorfor Boet paa denne

Prisens Nr. og Navn	Skifterettens Decision
10. Krudtskibet Junge Jan.	Post kun skal tilsvare 3890 Rdl. i Stedet for 5204 Rdl. Retten udtaler, at Maanedsløjtnant P. Willer allerede har faaet sin Part, hvorfor Sterfboet frifindes.
11. Smakken de Hoop (ikke medtaget paa det »Ongefærlige Overslag«).	Der tilkommer Sterfboet paa denne Post et Beløb af 28 Rdl. 43 ¹ / ₂ β.

Det samlede Resultat bliver altsaa, at Sterfboet i Stedet for 10,087 Rdl. 41 β efter foranstaaende Decisioner er skyldig til Hans Majestæts Kasse et Beløb paa 1941 Rdl. 43¹/₂ β.

Som man vil se af ovenstaaende Decision, blev Tordenskiolds Bo af Skifteretten værget mod uretmæssige Angreb fra forskellig Side. Enkelte Poster henvistes til privat Søgmaal, og Post Nr. 3 udsattes til nærmere Undersøgelse. Med Hensyn til Fregatten Elisabeth's Ladning maa man indrømme, at Skifteretten endog har optraadt med megen Hensynsfuldhed imod Boet.

Sagen var altsaa paa det Tidspunkt (Novbr. 1727) endnu ikke moden til endelig Afgørelse, da forskellige Oplysninger manglede, og adskillige Processer maatte føres, men Utaalmodigheden blev større og større, ikke alene hos Tordenskiolds Arvinger, men ogsaa hos alle de Søofficerer, der i Modsætning til Tordenskiold ikke havde faaet noget af deres Tilgodehavende af Prisepengene. For nu at faa Sagen endelig sluttet, bestemtes det ved Kongl. Resolution af 11. April 1729¹ paa Admiralitetets Memorial af 11. Marts s. A.¹, at der skulde nedsættes en Kommission bestaaende af 3 Medlemmer af Admiralitetet, der ikke havde nogen Andel i Prisepengene fra Marstrand, for at undersøge, »om de anførte Skibe og Varer, hvorfor Prisepengene prætenderedes, virkelig Os og Vores Kasse er kommen til Nytte, eller hvor de ere afblevne, og hvortil de ere employerede, item om de opbragte og konfiskerede samtlige Skibe, som rette Priser efter Prisereglementet kan ansees, og hvormeget da siden enhver med Rette udi alt af Prisepengenes hele Beløb kan tilkomme«.

I en Forestilling fra Finanskollegiet om de Marstrandske Prisepenge fra Maj 1729² udtales, at det ikke er i Overensstemmelse med Sæ- Artiklerne, at der er fastsat Prisepenge for de af Fjenden ved Marstrand sænkede eller ruinerede Skibe. Ved Kongl. Resolution af 9. Juni s. A.² bestemtes det, at Prisepengene

¹ Protokol over Sætatens Kongl. Resolutioner 1729 Nr. 85.

² Finanskollegiet. Assignationskontoret. Kongl. Resolutioner Juni—Decbr. 1729.

for det Marstrandske Bytte skulde reduceres med 6000 Rdl., hvortil de 4 af Svenskerne sænkede Orlogsskibe: Halmstad, Stettin, Calmar og Frederica oprindelig var vurderede¹. I Resolutionen udtaler Kongen: »Saa ville vi og, at der efter bemeldte Sø-Articler, stricte skal forholdes, at Officererne ikke noget for de af Fienden selv i synkskudte og ruinerede Skibe kand gotgiøres, men allene for de fjendtlige Skibe, som de selv paa saadan Maade virkelig have ruineret«.

Tordenskiold mistede herved ca. 600 Rdl. ($\frac{1}{10}$ af den ovennævnte Sum), men samtidig fik han for en anden Del af det Marstrandske Bytte rigelig Erstatning.

I Memorial af 26. September 1729² henlede Admiralitetet nemlig Kongens Opmærksomhed paa, at der ved Skifterettens tidligere omtalte Kendelse af 12. November 1727 angaaende Fregatten Elizabeth af det Marstrandske Bytte, der af Kongen var overladt Tordenskiold mod Afdrag i Prisepengene, var beredt Kongens Kasse et føleligt Tab, hvorfor Admiralitetet henstillede, at Spørgsmaalet om, hvorvidt Elisabeth skulde betragtes som Krigsskib eller Handelsskib, indankedes for en højere Domstol, men Kongen resolverede, at det skulde have sit forblivende med den af Etatsraad Foss afgivne Sentence, »der grunder sig paa Coutume«. Der tillagdes derved Sterfboet $\frac{1}{4}$ af Skibets og Ladningens Værdi i Stedet for oprindelig $\frac{1}{10}$.

Den i 1729 nedsatte Kommission til Gennemgang af og endelig Fastsættelse af Prisepenge afgav sin Opgørelse for Tordenskiolds Prisepenge den 16. Februar 1731³, og paa Grundlag af denne og øvrige Oplysninger udarbejdedes nu ved Sø-Etatens Bogholder Kontor den endelige Opgørelse af Boets Mellemværende med den Kongl. Kasse, der indsendtes den 29. Maj 1731⁴. I denne Opgørelse, der i Modsætning til »det ungefærlige Overslag« gaar helt tilbage i Tiden til 1711, medtages adskillige Priser m. m., der ikke vare omtalte i Overslaget. Endvidere fradrogtes i alle Prisepenge en Afgift paa $1\frac{1}{2}$ pCt. Om denne Afgift udtales, at det er den sædvanlige for Stempel og Incassoomkostninger. I Opgørelsen er endvidere optaget de Summer, Boet skulde tilsvare paa Grund af Revisionens Antegnelser paa Skibsregnskaberne, endelig er optaget Værdien af de førømtalte 170 Ruller Sejldug fra Skibet

¹ Den oprindelige Opgørelse over de Marstrandske Prisepenge se Skifteprotokol Nr. 2 Pag. 4088 og flg.

² Protokol over Søetatens Kongl. Resolutioner 1729 Nr. 264.

³ Admiralitetets Kopibog 1731 Pag. 830.

⁴ Findes som Bilag til Kommissionsdom af $\frac{13}{10}$ 1741 i Mappe Nr. 3 med Sterfboets Bilag.

de Lindeboom og de 48 Tdr. Allun fra Skibet Engel Michael, Varer, som Tordenskiold havde modtaget, uden at det var muligt for Boet at føre Bevis for, at Varerne var betalt. Man kan vist nok gaa ud fra, at disse Poster ikke har været betalt, da Boet ikke har kunnet føre noget Bevis herfor, og da de Kongelige Regnskaber ikke udviste noget om Betaling af disse Poster. Ved den endelige Opgørelse steg Boets Gæld til den Kongl. Kasse fra de førnævnte 1941 Rdl. 43½ β til 6719 Rdl. 54 β.

Denne Opgørelse (Likvidations-Regning) indsendtes 29. Maj 1731 af Generalkommissariatet til Kongen. I Forestillingen henstilledes til Kongens Velvilje at eftergive de 2 ovennævnte »dubiose Fordringer«, og om Regnskaberne udtaltes i samme Forestilling, at de som sædvanlig var revideret og decideret paa det skarpeste, og tilføjedes, at »hand (Tordenskiold) stedse var udkommanderet og ikke kunde udrede sig for en Expedition, førend hannem en anden allernaadigst blev opdraget, saa han desformedelst ikke har havt Lejlighed i Tiide at vigilere for sin egen Rigtighed til sin Precaution«.

Om Restsummens endelige Fastsættelse faar man Oplysning ved Paategninger paa den førnævnte Opgørelse af 31. Maj 1731. Disse er saalydende:

»Udi omstaaende Sterfboet skyldig bliver Gield	6719 Rdl. 54 β
Afgaar som Hs. Majestæt paa Søe-Etatens allerunderdanigste Forestilling af 29. Maj 1731 ved allernaadigst Resolution af 15. Juni s. A. allernaadigst har eftergivet Arvingerne:	
1. De med Skibet Lindeboom opbragte 170 Ruller Sejldugs Beløb	2596 Rdl. 4 β
2. De 48 Tdr. Allun fra Engel Michael ..	440 — 0 -
	3036 — 4 -
3. For Prisen Eberhardine Galley, som Tordenskiold skal have givet fri, bliver hannem ej heller noget at beregne, saasom Hs. Majestæt sin Andel deraf efter allernaadigst Resolution har eftergivet	
Bliver altsaa Sterfboet endda skyldig	3683 Rdl. 50 β
Søe-Etatens Bogholder Contoir den 20. Juni 1731 (Sign.) J. Reiersen.	
Afgaar igen som Salig Tordenskiolds Moder for sin egen Person af bemeldte 3683 Rdl. 50 β er eftergivet og som en Douceur skienket efter Kongl. allernaadigst Befaling af 23. Januar 1732	
	800 — -
Bliver saa til Rest	2883 Rdl. 50 β
Efter Antegnelse fra Archelie Revisionen og Decision udi Fregatten Mynden's 1712 Aars Regnskab bliver Vice Adm. skyldig for 3de til Snauen Søe-Ormen bekomne Pistoler..	
	5 — -
	2888 Rdl. 50 β

Overført .... 2888 Rdl. 50 β

Men herudi gotgiøres igien i Anledning af Kongl. Resolution af 25. April 1733, som Hs. Majestæt paa de allerede forhen decourterede Archelisager¹ allernaadigst har eftergivet ..... 137 — 90 -
Bliver saa Sterfboet skyldig..... 2750 Rdl. 50 β

Soe-Etatens Bogholder Contoir d. 25. April 1740
(Sign.) F. Brugmann.«

Vi har nu fulgt Mellemværendet mellem den Kongl. Kasse og Boet fra »det ungenøjagtige Overslag« til det endelige Resultat. Det fremgaar af ovenstaaende, at der ikke er afkortet Tordenskiold »godt 10,000 Rdl. i hans Prispenge«. Der er overhovedet bortset fra Reguleringen af de marstrandske Prispenge ikke fradraget ham andet end den almindelige $1\frac{1}{3}$ pCt.'s Afgift.

Hvad Prispengene for det Marstrandske Bytte angaar, da var disse efter Admiralitetets første Opgørelse 7084 Rdl. Herfra maa dog først trækkes ca. 130 Rdl., da Værdien af Fregatten Elisabeth's Ladning, som Tordenskiold fik Kongens Tilladelse til at overtage, blev nedsat med 1314 Rdl., og endelig maa af Restsummen fradrages $1\frac{1}{3}$ pCt. til Stempel m. m. med 82 Rdl., hvorved den endelige Sum vilde blive 6872 Rdl., medens der ved den endelige Opgørelse paa denne Konto blev godskrevet Boet et Beløb paa 6891 Rdl. 35 β. En Nedsættelse for enkelte af Prisernes Vedkommende er i alt Fald rigelig opvejet ved Forøgelse af Prispengene for Fregatten Elisabeth, hvilket Forfatteren ikke nævner. Det forekommer mig derfor ikke berettiget, naar Forfatteren skriver, at den endelige Opgørelse af denne Post fik stor Betydning for Tordenskiolds Prispenge.

Hvad endelig Revisionen angaar, da er denne nødvendigvis altid smaalig, og den skal være det. Det er Revisionens Opgave at finde, om der er lovlige Hjemmel for hver Udgift, stor eller lille. Og naar en saadan Hjemmel ikke findes, skal Revisionen gøre Antegnelse. Men Generalkommissariatet og Kongen har ikke været smaalige, da Revisionens Antegnelser paa Tordenskiolds Regnskaber blev forelagt dem. Kommissariatet henlede Kongens Opmærksomhed paa de særlige Forhold ved disse Regnskaber, hvorefter Kongen eftergav Alt, undtagen de 5 Rdl. paa Mynden's Regnskab, hvor der antagelig maa have foreligget særlige Grunde. Dette omtaler Forfatteren ikke, ligesaa lidt som han nævner, at de 800 Rdl., der blev givet Tordenskiolds

¹ Regnskaber fra Snau Ormen 1711 og 1712, Fregat Hvide Ærn 1716, Orlogsskib Ebenezer 1718.

Moder, blev bestemt til at betragtes som en kongelig Gave, der blev refunderet Boet ved tilsvarende Afdrag i Gælden. Og endelig blev de 2 store »dubiøse Fordringer« for Sejldug og Allun eftergivet Boet.

Jeg mener efter ovenstaaende at have paavist, at der ved Boets Behandling ved Skifteretten og ved Højesteret er vist Retfærdighed, og at der fra Kongens og Autoriteternes Side er vist Hensynsfuldhed, særlig naar man ser det paa Baggrund af den Behandling, andre fik paa denne Tid. Den 20. December 1728 indgav saaledes Admiralinde Raben, hvis Mand døde i 1727, og som ved den store Ildebrand i København i 1728 mistede næsten Alt, et Bønskrift til Kongen¹, hvori hun anmoder om Kongens Naade, da Admiral Trojel havde ladet foretage Udpantning hos hende for Gæld til Holmens Kirke i den Smule, hun havde tilbage udover sine Klæder, deriblandt ogsaa den Dyne og den Pude, hun brugte, og det til Trods for, at hendes afdøde Mand endnu havde Prisepenge til Gode. Samme Aar indgav en større Kreds af Søofficerer en Ansøgning til Kongen² om Fritagelse for Udpantning for Gæld, saalænge de ikke havde modtaget deres Prisepenge. Man kan jo ikke nægte, at Tordenskiold, der havde faaet sine forud, er bleven langt bedre behandlet. At Tordenskiold ved Modtagelse af Prisepenge kort før sin Rejse til Udlandet har været klar over, at han muligvis har faaet for meget, fremgaar af en Skrivelse vedrørende Tordenskiolds Prisepenge fra Admiralitetet til Søetatens Generalkommissariat dat. 4. Maj 1720³, hvori udtales: »saa har Viceadmiralen erbudet sig at ville svare enhver til hvad præteensioner de for deres Andel deraf kan gjøre«.

En noget grundigere Indtrængen i de 6700 Foliosider med tilhørende Bilag, der udgør Sterfboets Arkiv, vilde sikkert have faaet Forfatteren til paa enkelte Punkter at mildne sin haarde Dom om Danmark og de Danske. —

Forfatteren har vist stor Pietet mod Tordenskiolds Minde ved — særlig under Omtalen af Sterfboet, men ogsaa i andre Afsnit af Bogen — at gøre Rede for, hvor de forskellige endnu eksisterende Genstande, der har tilhørt Tordenskiold, og Breve fra ham er at finde. Det kan derfor i Sammenhæng hermed mulig have sin Interesse at oplyse om, at det af Kaptain Bergersen paa Pag. 45—46 aftrykte skønne Brev fra Tordenskiold til hans Fader (dat. 1. August 1716) ejes af Søofficersforeningen i København, der betragter dette Brev, der giver et smukt Billede af Tordenskiolds

¹ Protokol over Søetatens Kongl. Resolutioner 1729 Nr. 24.

² Protokol over Søetatens Kongl. Resolutioner 1729 Nr. 23.

³ Admiralitetets Kopibog 1720.

sønlig Kærlighed og barnlig fromme Karakter, som et af sine kostbareste Klenodier. Sammesteds findes et andet Brev fra Peter Wessel til Deres Excellence og Høje Herrer i Christiania, dateret Hvide Ørn til Ankers ved Staveren den 15. Juni 1715. I dette meddeler han at have overført et Kompagni Soldater og anmoder dernæst om den norske Regerings Medvirkning til, at han kan komme tilbage til den norske Flaadeafdeling.

2.

Arkivlitteratur.

Af Axel Linvald.

Verdenskrigen og de politiske Omvæltninger, som fulgte i dens Spor, har stillet de forskellige Landes Arkivvæsen overfor store og mangeartede Opgaver. Ministerier og Institutioner har faaet deres Kompetence forøget, deres Virksomhed udvidet. Sagernes voksende Mængde begynder allerede at sætte Spor i Arkivernes normale Tilvækst. Fyrstehuse er bleven fordrevet og gamle Institutioner nedlagt. Følgen har været Tilstrømning af deres Arkivalier. Krigsførelsen og Administrationen af de besatte Landsdele skabte Lokal- og Afdelingsarkiver af et Antal og Omfang, som trodser alle tilvante Forestillinger. Landenes Krigsøkonomi medførte Oprettelsen af Organisationer, hvis Arkivmasser sprænger alle Rammer. Omvendt har Opløsningen af gamle Riger, Oprettelsen af nye, Landafstaaelser og Landombytninger givet Anledning til vidtløftige Forhandlinger om bestaaende Arkivers fremtidige Skæbne, til Udskillelser og Afleveringer af betydelige Arkivdele. Krigsskyldspørgsmaalet og den voksende Interesse for nyere Historie har aabnet Arkiverne for den historiske Forskning og forøget deres videnskabelige Opgaver; flere af dem har maattet overtage deres selvstændige Part af Arbejdet. Altsammen har det bevirket, at Arkivanliggender er kommet paa Dagsordenen. Arkivhistoriske Arbejder ser jævnlig Lyset, og arkivtekniske Undersøgelser vækker større Interesse. Først og sidst udfoldes der store Anstrengelser for til Brug for Forskningen at tilrettelægge Arkivernes nye Aktmasser.

Under disse Omstændigheder er det gamle *Archivalische Zeitschrift* vaagnet til nyt Liv. Under Redaktion af det bayerske Arkivvæsens Ledere, Dr. Otto Riedner og Dr. Ivo Striedinger, har det i 1925 udsendt et nyt Bind, Bd. 35. (3. R. II), og har samtidig faaet et mere fagmæssigt Indhold. Ogsaa tidligere har Tids-